

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
terviktekst
01.08.2022
Hetkel kehtiv
RT I, 15.03.2022, 3

Õppetoetuste ja õppelaenu seadus¹

Vastu võetud 07.08.2003
[RT I 2003, 58, 387](#)
jõustumisaeg vastavalt §-le 40.

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
03.12.2003	RT I 2003, 78, 526	01.09.2004
21.04.2004	RT I 2004, 41, 275	16.05.2004
18.11.2004	RT I 2004, 84, 567	01.09.2005
16.12.2004	RT I 2004, 89, 615	01.01.2005
19.04.2006	RT I 2006, 21, 159	01.06.2006
12.10.2006	RT I 2006, 48, 359	09.11.2006
21.12.2006	RT I 2007, 4, 17	29.01.2007
19.06.2008	RT I 2008, 34, 208	01.09.2008
10.12.2008	RT I 2008, 59, 330	01.01.2009
18.06.2009	RT I 2009, 35, 232	01.07.2009
18.06.2009	RT I 2009, 35, 232	06.07.2009
24.09.2009	RT I 2009, 48, 325	23.10.2009
22.04.2010	RT I 2010, 22, 108	01.01.2011 jõustub päeval, mis on kindlaks määratud Euroopa Liidu Nõukogu otsuses Eesti Vabariigi suhtes kehtestatud erandi kehtetuks tunnistamise kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikes 2 sätestatud alusel, Euroopa Liidu Nõukogu 13.07.2010. a otsus Nr 2010/416/EL (ELT L 196, 28.07.2010, lk 24–26).
10.05.2012	RT I, 30.05.2012, 1	01.01.2013
06.06.2012	RT I, 28.06.2012, 4	01.07.2012
07.12.2012	RT I, 22.12.2012, 2	01.01.2013
12.06.2013	RT I, 02.07.2013, 1	01.09.2013, osaliselt 01.01.2014
12.06.2013	RT I, 02.07.2013, 2	01.01.2014
19.12.2013	RT I, 10.01.2014, 4	20.01.2014
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 4	01.07.2014, osaliselt 23.03.2014
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
19.11.2014	RT I, 04.12.2014, 4	01.01.2015
19.11.2014	RT I, 13.12.2014, 1	01.01.2016, jõustumisaeg muudetud 01.07.2016 [RT I, 17.12.2015, 1]
18.02.2015	RT I, 11.03.2015, 1	01.10.2015
18.02.2015	RT I, 23.03.2015, 5	01.07.2015
25.11.2015	RT I, 17.12.2015, 1	20.12.2015, osaliselt 01.01.2016 ja 01.07.2016
14.06.2017	RT I, 03.07.2017, 1	01.01.2018, osaliselt 13.07.2017

15.11.2017	RT I, 28.11.2017, 2	01.01.2018
12.12.2018	RT I, 28.12.2018, 3	01.01.2019
20.02.2019	RT I, 13.03.2019, 2	15.03.2019
23.02.2022	RT I, 15.03.2022, 1	01.08.2022

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesolev seadus sätestab õppetoetuste ja õppelaenu saamise alused, tingimused ja korra, et tagada ligipääs kutseharidusele ja kõrgharidusele ning motiveerida kutseharidust omandavat õpilast (edaspidi *õpilane*) ja kõrgharidust omandavat üliõpilast (edaspidi *üliõpilane*) täiskoormusega ja edukalt õppima ning õppekava nominaalkestusega läbima.

[RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

(2) Kui Eesti Vabariigi sõlmitud välisleping sisaldab õppetoetuste ja õppelaenu saamise aluste, tingimuste ja korra kohta käesolevast seadusest erinevaid sätteid, kohaldatakse välislepingut.

(3) Käesolevat seadust ei kohaldata õpilastele ja üliõpilastele, kellele on õppetoetuste või õppelaenu saamise alused, tingimused ja kord ette nähtud teiste õigusaktidega. Nimetatud piirang ei laiene puuetega õpilastele ja üliõpilastele, kellele on õppetoetuste saamine ette nähtud puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seadusega.

(3¹) Käesolevas seaduses õppetoetuste taotlemise, määramise ja maksmise kohta sätestatud kohaldatakse ka ühisõppekava suhtes, kusjuures õppeasutuse ülesandeid täidab vastavalt oma pädevusele ühisõppekava koostöölepingus kokku lepitud õppeasutus.

[RT I 2008, 34, 208- jõust. 01.09.2008]

(4) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

(5) Käesolevas seaduses ettenähtud sotsiaalkaitsele kohaldatakse sotsiaalseadustiku üldosa seaduse sätteid, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

[RT I, 03.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

§ 2. Õppetoetuste liigid

Õppetoetused käesoleva seaduse tähenduses on:

1) põhitoetus – õpilasele käesolevas seaduses sätestatud tingimustel antav rahaline toetus hariduse omandamisega kaasnevate kulutuste katmiseks;

[RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

2) [kehtetu -RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

3) [kehtetu -RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

4) vajaduspõhine õppetoetus – üliõpilasele, välja arvatud doktoriõppes õppivale isikule (edaspidi *doktorant*), käesolevas seaduses sätestatud tingimustel antav ning isiku majanduslikust olukorrast lähtuv rahaline toetus kõrghariduse omandamisega kaasnevate kulutuste katmiseks;

[RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

5) vajaduspõhine eritoetus – üliõpilasele, välja arvatud doktorandile, käesolevas seaduses sätestatud tingimustel antav ning isiku majanduslikust olukorrast lähtuv rahaline toetus kõrghariduse omandamisega kaasnevate kulutuste katmiseks, kui üliõpilase vajaduspõhise õppetoetuse taotlus on tagasi lükatud.

[RT I, 04.12.2014, 4- jõust. 01.01.2015]

§ 3. Õppelaen

Õppelaen on õpilasele ja üliõpilasele antav riigi tagatud laen hariduse omandamisega kaasnevate kulutuste katmiseks.

§ 4. Õppeaasta ja õppekava nominaalkestus

(1) Õppeaasta käesoleva seaduse tähenduses koosneb kümnest õppekuust ja kestab 1. septembrist 30. juunini.

(2) Õppekava nominaalkestus on ajavahemik õpilase või üliõpilase õppeasutusse vastuvõtmisest (immatrikuleerimisest) kuni õppekavaga kehtestatud õppe kestuse lõpuni. Õppekava nominaalkestuse hulka ei arvestata käesoleva seaduse tähenduses õpilase akadeemilist puhkust ja üliõpilase puhul kõrgharidusseaduse § 14 lõike 7 punktides 1–4 nimetatud nominaalse õppeaja pikendamise juhtusid.

[RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

2. peatükk

ÕPPETOETUSED

§ 5. Õppetoetuse taotlemine

(1) Õpilasel on õigus taotleda põhitoetust, kui ta:

[RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

1) on Eesti kodanik või viibib Eestis pikaajalise elaniku või tähtajalise elamisloa või alalise või tähtajalise elamisõiguse alusel;

2) õpib kutseõppe tasemeõppe õppekaval, kus on tegevustoetusest moodustatud koolituskohad;

[RT I, 28.12.2018, 3- jõust. 01.01.2019]

3) õpib kutseõppe tasemeõppe õppekaval statsionaarses õppes ja ei ole ületanud õppekava nominaalkestust.

[RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

(2) [Kehtetu -RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

(2¹) Üliõpilasel on õigus saada vajaduspõhist õppetoetust, kui:

1) ta on Eesti kodanik või viibib Eestis pikaajalise elaniku elamisloa või tähtajalise elamisloa, välja arvatud õppimiseks antud tähtajaline elamisluba, või alalise või tähtajalise elamisõiguse alusel;

[RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

2) ta õpib täiskoormusega ja on algavaks semestriks täitnud kumulatiivselt eelmistel semestritel õppekava kohaselt täitmisele kuuluva õppe mahust vähemalt 75 protsenti või ta õpib täiskoormusega esimesel semestril;

[RT I, 04.12.2014, 4- jõust. 01.01.2015]

3) tema käesoleva seaduse § 5¹alusel arvestatud keskmine sissetulek kuus ei ületa igaks aastaks riigieelarvega kehtestatud vajaduspõhise õppetoetuse saamiseks arvestatava keskmise sissetuleku ülemmäära.

[RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(2²) Üliõpilasel, kelle vajaduspõhise õppetoetuse taotlus on asjaomasel semestril jäetud rahuldamata põhjusel, et see ei vastanud käesoleva paragrahvi lõike 2¹ punktis 3 nimetatud tingimusele, on õigus taotleda vajaduspõhist eritoetust, kui:

1) tema ja käesoleva seaduse § 5¹lõikes 2 nimetatud perekonnaliikmete vajaduspõhise õppetoetuse taotluse esitamisele eelnenud kolme kuu keskmine sissetulek ei ületa igaks aastaks riigieelarvega kehtestatud vajaduspõhise õppetoetuse saamiseks arvestatava keskmise sissetuleku ülemmäära, eelkõige kui nimetatud sissetulek on vähenenud seoses üliõpilase või tema perekonnaliikme töötuna arvele võtmisega või puuduva töövõimega või

[RT I, 17.12.2015, 1- jõust. 01.07.2016]

2) ta vastab muudele õppeasutuse kehtestatud tingimustele, mis on seotud üliõpilase majandusliku olukorra halvenemisega või muu raske majandusliku olukorraga, mis takistab üliõpilasel õpingute jätkamist.

[RT I, 04.12.2014, 4- jõust. 01.01.2015]

(2³) Üliõpilasel ei ole õigust ühtaegu saada nii vajaduspõhist õppetoetust kui ka vajaduspõhist eritoetust.

[RT I, 04.12.2014, 4- jõust. 01.01.2015]

(2⁴) Käesoleva paragrahvi alusel makstavat õppetoetust ei saa sisekaitse- ja riigikaitse rakendusõrgkooli õpilased ja üliõpilased.

[RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

(3) [Kehtetu -RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

(4) Õppetoetust ei ole õigust saada akadeemilisel puhkusel oleval õpilasel ja üliõpilasel.

(4¹) Õppetoetust ei ole õigust saada üliõpilasel ajal, mil ta saab õppetoetust välisriigi valitsuselt, rahvusvaheliselt või valitsustevaheliselt organisatsioonilt või koostööprogrammi esinduselt.

[RT I 2008, 34, 208- jõust. 01.09.2008]

(5) Õppeasutus moodustab eritoetuse fondi, millesse suunatakse kuni 50 protsenti põhitoetuse fondi vahenditest. Lisaks suunatakse eritoetuse fondi põhitoetuse fondidest ülejäänud vahendid. Kui ka eritoetuse fondis tekib ülejääk, on õppeasutusel õigus tekkinud jääki fondide vahel jagada. Eritoetuse fondist võib anda toetusi käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2 ja 3 nimetatud nõudeid arvestamata ning võttes arvesse muid õpilase õpingute jätkamist takistavaid asjaolusid. Eritoetuse fondi kasutamise korra kinnitab õppeasutuse nõukogu.

[RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

(6) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatud isikutel on õigus taotleda õppetoetust õppekava nominaalkestuse õppeaastate arvule vastaval arvul aastatel.

(7) Õpilasel on õigus taotleda põhitootust viieks õppekuuks kaks korda õppeaastas – septembris (septembriks, oktoobriks, novembriks, detsembriks ja jaanuariks) ja veebruaris (vebruariks, märtsiks, aprilliks, maiks ja juuniks), esimese aasta õpilasel üks kord aastas – veebruaris (vebruariks, märtsiks, aprilliks, maiks ja juuniks). [RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

(7¹) Vajaduspõhiste õppetoetuste eraldamist korraldab Haridus- ja Teadusministeerium, tema hallatav riigiasutus või tema volitatud riigi asutatud sihtasutus. [RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(7²) Üliõpilane esitab vajaduspõhiste õppetoetuste eraldamise korraldajale taotluse vajaduspõhise õppetoetuse saamiseks kuni viieks õppekuuks kaks korda õppeaastas – septembrist jaanuarini ja veebruarist juunini. Toetust makstakse alates toetuse taotlemise kuust. [RT I, 10.01.2014, 4- jõust. 20.01.2014]

(7³) [Kehtetu -RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

(7⁴) Üliõpilasel on õigus esitada vähemalt kaks korda õppeaastas õppeasutusele taotlus vajaduspõhise eritoetuse saamiseks kuni viieks õppekuuks – septembrist jaanuarini ja veebruarist juunini. Toetust makstakse alates toetuse taotlemise kuust. [RT I, 04.12.2014, 4- jõust. 01.01.2015]

(8) Õppeasutus kehtestab õppetoetuste, välja arvatud vajaduspõhise õppetoetuse taotlemise, määramise ja maksmise tingimused ja korra ning teeb selle õpilastele ja üliõpilastele teatavaks. [RT I, 28.12.2018, 3- jõust. 01.01.2019]

(9) Kui valdkonna eest vastutav minister volitab vajaduspõhiste õppetoetuste eraldamist korraldama riigi asutatud sihtasutuse, sõlmib valdkonna eest vastutav minister riigi asutatud sihtasutusega vajaduspõhiste õppetoetuste eraldamise korraldamiseks, sealhulgas taotluste menetlemiseks ja vajaduspõhiste õppetoetuste määramiseks, halduslepingu. [RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(10) Järelevalvet käesoleva paragrahvi lõikes 9 nimetatud halduslepingu täitmise üle korraldab Haridus- ja Teadusministeerium. [RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(11) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 9 nimetatud haldusleping lõpetatakse ühepoolset või esineb muu põhjus, mis takistab riigi asutatud sihtasutusel jätkata käesoleva paragrahvi lõikes 9 nimetatud haldusülesande täitmist, korraldab haldusülesande edasise täitmise Haridus- ja Teadusministeerium. [RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 5¹. Üliõpilase keskmise sissetuleku arvestamine

(1) Üliõpilase keskmise sissetuleku arvestamise aluseks on üliõpilase ja tema perekonnaliikmete vajaduspõhise õppetoetuse taotlemise õppeaastale eelnenu kalendriaasta tulumaksuseaduse § 12 alusel tulumaksuga maksustatav tulu, arvestamata tulumaksuseaduse 4. peatükis sätestatud mahaarvamisi, tulumaksuseaduse § 13 lõikes 4 nimetatud tulu ning saadud dividendid ja omakapitali väljamaksed. [RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(2) Vajaduspõhise õppetoetuse taotlemisel loetakse üliõpilase perekonnaliikmeteks:

1) kuni 24-aastase üliõpilase vanemad juhul, kui üliõpilane ei ole abielus ega lapse vanem või eestkostja;
2) kuni 24-aastase üliõpilase alaealised õed, vennad, poolõed ja -vennad juhul, kui üliõpilane ei ole abielus ega lapse vanem või eestkostja;
3) kuni 24-aastase üliõpilase, kes ei ole abielus ega lapse vanem või eestkostja, kuni 24-aastased õed, vennad, poolõed ja -vennad juhul, kui nad ei ole abielus ega lapse vanemad või eestkostjad, kes omandavad üldkeskharidust statsionaarses õppes või kutseharidust statsionaarses õppes või täiskoormusega või kõrgharidust täiskoormusega ning ei ole ületanud õppekava nominaalkestust;

[RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

4) üliõpilase abikaasa;

5) alaealine laps, kelle vanem või eestkostja üliõpilane on;

[RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

6) kuni 24-aastane isik, kes omandab üldkeskharidust statsionaarses õppes või kutseharidust statsionaarses õppes või täiskoormusega või kõrgharidust täiskoormusega ning ei ole ületanud õppekava nominaalkestust ning kelle vanem või eestkostja on üliõpilane.

[RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

(2¹) Kui üliõpilane on kuni täisealiseks saamiseni olnud suunatud asendushooldusele või talle on määratud eestkostja kuni täisealiseks saamiseni ning ta on esitanud seda tõendavad dokumendid, ei loeta tema perekonnaliikmete hulka käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1–3 nimetatud isikuid, kui üliõpilane ei ole abielus ega lapse vanem või eestkostja.

[RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]

(3) Kui vajaduspõhise õppetoetuse taotleja on mitteresident või tema perekonnaliikmete hulgas on mitteresidente, on üliõpilase keskmise sissetuleku arvestamise aluseks nende isikute käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tululiikidega samaväärsed tulud. Taotleja lisab käesoleva seaduse § 5 lõikes 7² nimetatud taotlusele neid tulusid tõendavad dokumendid.
[RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(4) Üliõpilase keskmise sissetuleku arvestamiseks jagatakse käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 nimetatud tulude summa kaheteistkümnega ja seejärel üliõpilase ja tema perekonnaliikmete arvuga.
[RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 6. Õppetoetuse taotlemiseks esitatavad dokumendid

(1) Õppetoetuse taotlemisel esitab õpilane õppeasutusele viimase määratud vormi kohase taotluse, millele lisatakse järgmised dokumendid:
[RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

1) dokumendid, mis tõendavad õpilase silmapaistvaid tulemusi õppevaldkonnas, ühiskondlikku aktiivsust või edukat osalemist erialastel võistlustel või konkurssidel;

[RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

2) käesoleva seaduse § 5 lõikes 5 nimetatud juhul dokumendid, mis tõendavad asjaolusid, millest tingituna ei ole õpilane ilma õppetoetuseta võimeline õpinguid jätkama;

[RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

3) muud õppeasutuse nõutud dokumendid.

(1¹) Vajaduspõhise eritoetuse taotlemisel esitab üliõpilane õppeasutusele viimase määratud vormi kohase taotluse, millele on lisatud dokumendid, mis tõendavad käesoleva seaduse § 5 lõikes 2² sätestatud tingimuste täitmist.

[RT I, 04.12.2014, 4- jõust. 01.01.2015]

(2) Õppeasutusel on õigus kontrollida õppetoetuse saamiseks esitatud dokumentide ja andmete õigsust või esitada need kontrollimiseks pädevatele asutustele ja isikutele.

(3) Käesolevat paragrahvi ei kohaldata vajaduspõhise õppetoetuse taotlemisel ega saamisel.

[RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 7. Põhitoetuse määramine

(1) Põhitoetuse määramiseks esitab õpilane taotluse õppeasutusele.

(2) Põhitoetuse määramisel lähtub õppeasutus õppekorralduseeskirjas sätestatud toetuste määramise ja maksmise tingimustest ja korrast, mille alusel moodustatakse tähtajaliselt esitatud taotlustest paremusjärjestus.

(3) Paremusjärjestuse moodustamisel on õppeasutus kohustatud lähtuma nõutavast õppemahu täitmisest ja õpilase õppeedukusest. Õppeasutusel on õigus moodustada paremusjärjestused õppekavade või õppekavarühmade kaupa, eelistada toetuse määramisel kutsekeskhariduse õppekavadel õppivaid õpilasi ja arvestada teisi õppekorralduseeskirjas sätestatud kriteeriume.

(4) Õppeasutus otsustab septembris taotluse esitanud õpilasele põhitoetuse määramise hiljemalt sama aasta 10. oktoobriks ja veebruaris taotluse esitanule hiljemalt sama aasta 10. märtsiks. Otsustamise kaasatakse õpilaskonna esindajad.

(5) Õppeasutusel on õigus mitte määrata õppetoetust õpilasele, kes ei täida kutseõppeasutuse seaduses sätestatud kohustust osaleda õppetöös ning järgida seaduste, kooli põhimääruse, sisekorraeeskirja, õppekorralduseeskirja ja muude õigusaktidega kehtestatud kohustusi.

(6) Põhitoetus määratakse riigieelarves selleks otstarbeks ettenähtud ja õppeasutusele eraldatud vahendite piires vastavalt õpilaste paremusjärjestusele.

[RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

§ 8. Täiendava toetuse määramine

[Kehtetu -RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

§ 9. Doktoranditoetuse määramine

[Kehtetu -RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

§ 10. Õppetoetuse maksmine

(1) Õppetoetust makstakse õppeasutuse kaudu igal õppekuul vastava õppekuu eest.

(1¹) [Kehtetu -RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

(1²) [Kehtetu -RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

(2) Õppeasutus võib maksta õppetoetuse septembrikuu eest sama õppeaasta oktoobris ning veebruarikuu eest sama õppeaasta märtsis.

(3) Õppeasutusel on õigus kasutada kuni kolm protsenti põhitoetuse fondist õppetoetuste määramise ja maksmisega seotud kulude katmiseks.

(3¹) Õppeasutusel on õigus kasutada kuni kümme protsenti õppeasutusele eraldatud vajaduspõhise eritoetuse fondist õppetoetuste määramise ja maksmisega seotud kulude katmiseks.
[RT I, 04.12.2014, 4- jõust. 01.01.2015]

(4) Vajaduspõhist õppetoetust makstakse riigieelarvest Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarve kaudu igal õppekuul vastava õppekuu eest igale käesoleva seaduse § 5 lõikes 2¹ nimetatud tingimustele vastavale üliõpilasele, kes on seda taotlenud.
[RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(5) Vajaduspõhist eritoetust makstakse õppeasutuse kaudu igal õppekuul vastava õppekuu eest käesoleva seaduse § 5 lõikes 2² nimetatud tingimustele vastavale üliõpilasele õppeasutusele vastavaks õppeaastaks eraldatud vajaduspõhise eritoetuse fondi piires.
[RT I, 04.12.2014, 4- jõust. 01.01.2015]

§ 11. Õppetoetuse maksmise lõpetamine ja tagasinõudmine

(1) Kui tuvastatakse, et õpilane või üliõpilane ei vastanud õppetoetuse taotlemisel vastava õppetoetuse saamise tingimustele ning ta oli või pidi olema nimetatud tingimustele mittevastavusest teadlik, lõpetab õppeasutus, vajaduspõhise õppetoetuse puhul vajaduspõhiste õppetoetuste eraldamise korraldaja, viivitamatult õpilasele või üliõpilasele õppetoetuse maksmise ja õpilane või üliõpilane kaotab õiguse taotleda ja saada õppetoetusi sel õppeaastal, mil lõpetati talle õppetoetuste maksmine, ning sellele järgneval õppeaastal.
[RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(2) Õppeasutusel on õigus nõuda õpilaselt käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud juhul õppetoetus tagasi ning määrata see uuele õpilasele vastavalt nende paremusjärjestusele.
[RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(2¹) Õppeasutusel on õigus lõpetada või peatada õpilasele õppetoetuse maksmine, kui õpilane rikub oluliselt kutseõppeasutuse seaduses sätestatud õpilase kohustusi. Õppeasutuse nõukogu kehtestab oluliste rikkumiste loetelu.
[RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

(3) [Kehtetu -RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

§ 12. Õppetoetuse suurus

(1) Õpilasele või üliõpilasele igal õppekuul makstava põhitoetuse ja vajaduspõhise eritoetuse suurus kehtestatakse igaks aastaks riigieelarvega.
[RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

(2) Üliõpilase vajaduspõhine õppetoetus kehtestatakse igaks aastaks riigieelarvega kolmes suuruses vastavalt sellele, kas üliõpilase käesoleva seaduse § 5¹ alusel arvestatud keskmine sissetulek moodustab riigieelarvega kehtestatud vajaduspõhise õppetoetuse saamiseks arvestatava keskmise sissetuleku ülemmäärast

- 1) kuni 25 protsenti või
- 2) 26 kuni 50 protsenti või
- 3) 51 kuni 100 protsenti.

[RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 13. Õppetoetuse fondide koefitsiendid

(1) Põhitoetuse fondi koefitsiendi kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.
[RT I, 28.12.2018, 3- jõust. 01.01.2019]

(2) [Kehtetu -RT I 2009, 35, 232- jõust. 06.07.2009]

(3) [Kehtetu -RT I, 28.12.2018, 3- jõust. 01.01.2019]

§ 14. Õppetoetuse fondid

(1) Õppeasutusele eraldatav põhitoetuse fond ühe õppekuu kohta saadakse põhitoetuse suuruse korrutamisel eelmise aasta 10. novembri seisuga Eesti Hariduse Infosüsteemis registreeritud tegevustoetusest moodustatud koolituskohal statsionaarses õppevormis õppinud õpilaste arvu ja põhitoetuse fondi koefitsiendiga.
[RT I, 28.12.2018, 3- jõust. 01.01.2019]

(2) [Kehtetu -RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

(3) [Kehtetu -RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

(3¹) Vajaduspõhise eritoetuse fondi arvestamise alused ja fondi maht lepitakse kokku Haridus- ja Teadusministeeriumi ning õppeasutuse vahelises lepingus.
[RT I, 04.12.2014, 4- jõust. 01.01.2015]

(4) Õppeasutus jagab põhitoetuse fondi õppevaldkondade vahel proportsionaalselt tegevustoetusest moodustatud koolituskohtadega asjaomases õppevaldkonnas. Õppeasutuse nõukogu kinnitab tingimused ja korra fondi jagamiseks õppevaldkonna õppekavade vahel.
[RT I, 28.12.2018, 3- jõust. 01.01.2019]

(5) Põhitoetuse ja vajaduspõhise eritoetuse fondid eraldatakse õppeasutusele, ühisõppekava korral ühisõppekava koostöölepingus kokku lepitud õppeasutusele riigieelarvest Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarve kaudu.
[RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

3. peatükk ÕPPELAEN

§ 15. Õppelaenu taotlemine

(1) Õppelaenu on õigus saada Eesti kodanikul või Eesti Vabariigis pikaajalise elaniku elamisloa või alalise elamisõiguse alusel viibival isikul, kelle õpingute kestus õppekava järgi on kuus kalendrikuud või enam ning kes:

[RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

1) on täis- või osakoormusega õppiv üliõpilane Eesti ülikoolis, rakenduskõrgkoolis või kutseõppeasutuses või
[RT I, 23.03.2015, 5- jõust. 01.07.2015]

2) on kutseõppe tasemeõppes õppiv, keskharidust omav õpilane Eesti kutseõppeasutuses või rakenduskõrgkoolis või

[RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

3) õpib välisriigis käesoleva lõike punktides 1 või 2 loetletud õppeasutusega samaväärses õppeasutuses ja õppevormis.

(2) [Kehtetu -RT I, 23.03.2015, 5- jõust. 01.07.2015]

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikul on õigus saada õppelaenu õppekava nominaalkestuse õppeaastate arvule vastav arv kordi.

[RT I, 23.03.2015, 5- jõust. 01.07.2015]

(3¹) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isik on varasemate õpingute kestel samal haridustasemel ja haridusastmel saanud õppelaenu, vähendatakse kordade arvu, mil tal on õigus saada õppelaenu varasematel kordadel saadud õppelaenude arvu võrra. Kutseõppe tasemeõppe puhul loetakse õppimine esmaõppe ja jätkuõppe õppekavadel ning erinevatele kutsetasemetele vastavatel esmaõppe õppekavadel erinevateks haridusastmeteks.

[RT I, 23.03.2015, 5- jõust. 01.07.2015]

(4) Akadeemilisel puhkusel oleval õpilasel ja üliõpilasel ei ole õigust saada õppelaenu.

(5) Õppelaenu Vabariigi Valitsuse kehtestatud maksimaalmäära ulatuses antakse üks kord õppeaastas. Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikutele, kelle õpingute kestus õppekava järgi on vähem kui üheksa kalendrikuud, antakse õppelaenu üks kord õppeaastas poole maksimaalmäära ulatuses.

[RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

(6) Õpilasel ja üliõpilasel on õigus saada õppelaenu 15. septembrist järgmise aasta 1. juunini. Esimese aasta õpilasel ja üliõpilasel on õigus saada õppelaenu 1. oktoobrist järgmise aasta 1. juunini.

§ 16. Õppelaenu andjad

(1) Õppelaenu andjad on krediidasutused, kes annavad õppelaenu oma krediidiressursi arvel.

(2) Õppelaenu andjad on Eestis asutatud krediidasutus või teise Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi krediidasutuse Eestis asutatud filiaal, kes on sõlminud riigiga õppelaenu andmise korraldamise lepingu. Riigi nimel sõlmib õppelaenu andmise korraldamise lepingu valdkonna eest vastutav minister.

[RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

(3) Õppelaenu andmise korraldamise lepingu kohustuslikud tingimused on:

- 1) õppelaenu andmise tingimused ja kord;
- 2) riigitagatise rakendamise tingimused ja kord;
- 3) kommertsintressimäär ja laenusaja poolt krediidasutusele tasutava intressi vahe tasumise tingimused ja kord;
- 4) õppelaenulepingu tüüpvorm;
- 5) õppelaenu käenduslepingu tüüpvorm;
- 6) krediidasutuse ja riigi vastastikune informeerimiskohustus;
- 7) poolte vastutus.

[RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

(4) Riik tagab laenusaja õppelaenu Vabariigi Valitsuse kehtestatud maksimaalmäära ulatuses ja sellelt õppelaenusummalt laenusaja poolt krediidasutusele tasumisele kuuluva intressi (edaspidi *riigitagatis*).

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

(5) Riigi tagatud õppelaenu kommertsintressimäär õppelaenu summalt on krediidasutuse ja laenusaja kokku lepitud intressimäär, kuid mitte rohkem kui kuue kuu euribor pluss kolm protsenti aastas. Intressimäär fikseeritakse kuni kaks pangapäeva enne õppelaenulepingu jõustumist.

[RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

(6) Laenusaja tasub riigi tagatud õppelaenu summalt krediidasutusele intressi krediidasutusega kokku lepitud kommertsintressimäär alusel. Kui kommertsintressimäär on kõrgem kui viis protsenti aastas, tasub laenusaja krediidasutusele riigi tagatud õppelaenult intresse viie protsendi ulatuses õppelaenu summalt ning riik tasub krediidasutusele kommertsintressimäär ja laenusaja poolt tasutava intressi vahe käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel riigi ja krediidasutuse vahel sõlmitud õppelaenu andmise korraldamise lepingus sätestatud tingimustel.

[RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

§ 17. Andmete esitamine õppelaenu taotlemiseks

(1) Õppelaenu taotlemiseks esitab õpilane või üliõpilane krediidasutusele viimase poolt määratud vormi kohase laenuaotluse, millele lisatakse järgmised dokumendid:

- 1) isikut tõendav dokument või ametlikult kinnitatud väljavõte selle dokumendi isikuandmetega lehest;
- 2) välismaalase puhul dokument, milles on märges pikaajalise elaniku elamisloa või alalise elamisõiguse kohta, või ametlikult kinnitatud ärakiri või selle puudumisel pädeva asutuse tõend välismaalase Eestis viibimise muu seadusliku aluse kohta;
- 3) välisriigis õppiva üliõpilase puhul välisriigi õppeasutuse tõend seal täiskoormusega õppimise ja õppekava nominaalkestuse, õpilase puhul õppekava nominaalkestuse kohta;
- 4) andmed käendajate või hüpoteegiga koormatava Eestis asuva kinnisvara kohta või pandiga koormatava Eestis asuva ehitise või selle mõttelise osa kohta;
- 5) andmed õppelaenu taotleja ja käendajate laenukohustuste või pandieset koormavate õiguste kohta;
- 6) muud krediidasutuse nõutud andmed.

[RT I 2006, 48, 359- jõust. 09.11.2006]

[RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

(2) Krediidasutus keeldub õppelaenu andmisest, kui õpilane või üliõpilane ei vasta käesoleva seaduse §-s 15 sätestatud nõuetele, õppelaenul puudub käesoleva seaduse § 19 lõikes 1 nimetatud tagatis või kui õpilane või üliõpilane on õppelaenuvõlglane.

§ 18. Õppelaenu tagasimaksmine

(1) Laenusaja alustab laenusumma tagasimaksmist hiljemalt 12 kuud pärast õppe lõpetamist seoses õppekava täitmiseiga täies mahus või muul põhjusel, kui ta selle aja jooksul ei ole asunud jätkama õpinguid käesoleva seaduse § 15 lõigetes 1 või 2 nimetatud õppeasutuses ja õppevormis. Õpingute jätkamise korral on laenusaja õigus saada õppelaenu olemasoleva õppelaenulepingu alusel ning käesoleva seaduse § 15 lõikes 3 sätestatud ulatuses.

(1¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 esitatud laenusumma tagasimaksmise alustamist on kokkuleppel õppelaenu väljastava krediidasutusega võimalik pikendada laenusaja taotluse alusel kuni 18 kuuni, muutmata muid käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tingimusi.

[RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

(2) Laenusaja kohustub kogu laenusumma koos intressiga tagasi maksuma:

1) kui laenusaaja lõpetas õppe seoses õppekava täitmisega täies mahus laenusumma tagasimaksmisele asumisest arvates õppekava kahekordse nominaalkestuse jooksul;
2) kui laenusaaja lõpetas õpingud muul kui käesoleva lõike punktis 1 nimetatud põhjusel laenusumma tagasimaksmisele asumisest arvates pooleteisekordse õppeasutuses õpitud aja, kuid mitte lühema kui kuuekuulise perioodi jooksul ja mitte pikema perioodi kui õppekava pooleteisekordse nominaalkestuse jooksul. [RT I, 23.03.2015, 5- jõust. 01.07.2015]

(3) Kui laenusaaja on 12 kuu jooksul pärast õppe lõpetamist jätkanud õpinguid käesoleva seaduse § 15 lõigetes 1 või 2 nimetatud õppeasutuses ja õppevormis, kohustub ta kogu laenusumma koos intressiga tagasi maksuma laenusumma tagasimaksmisele asumisest arvates perioodi jooksul, mis saadakse, kui liidetakse käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud järgides arvestatud perioodid, kuid mitte pikema kui 20-aastase perioodi jooksul.

(4) Õppelaenu tagasimaksmise tähtaja kulgemine peatub ja intressi tasumise kohustust ei teki laenusaajal ajateenistuses viibimise ajaks või ühel vanemal lapse kolmeaastaseks saamiseni või arst-residendil residentuuri lõpetamiseni vastava tõendatud taotluse saamise hetkest. Riik tasub käesolevas lõikes nimetatud perioodil krediitiasutusele õppelaenusumma jäägilt tasumisele kuuluva intressi kommertsintressimäära ulatuses käesoleva seaduse § 16 lõike 2 alusel riigi ja krediitiasutuse vahel sõlmitavas lepingus sätestatud tingimustel.

(5) Isikul, kes enne 2009. aasta 1. juulit on lõpetanud õppe käesoleva seaduse § 15 lõikes 1 või 2 nimetatud õppeasutuses seoses õppekava täitmisega täies mahus, olnud teenistuses või tööl riigi- või kohaliku omavalitsuse asutuses või tööl avalik-õigusliku juriidilise isiku juures vähemalt 12 kuud ning esitanud taotluse õppelaenu põhiosa kustutamiseks, kehtiva õppelaenulepingu koos selle kõikide lisadega ja dokumendi, mis tõendab laenusaaja eksmatricleerimist seoses õppekava täitmisega täies mahus või õpingute lõpetamist seoses õppekava täitmisega täies mahus, on õigus riigi tagatud õppelaenu summa tagasimaksmata osa kustutamisele nimetatud asutuse või avalik-õigusliku juriidilise isiku poolt. Õppelaenu kustutamise tingimused ja korra kehtestab [Vabariigi Valitsus](#). [RT I 2009, 35, 232- jõust. 01.07.2009]

(5¹) [Kehtetu -RT I 2009, 35, 232- jõust. 01.07.2009]

(5²) [Kehtetu -RT I 2009, 35, 232- jõust. 01.07.2009]

(5³) [Kehtetu -RT I 2009, 35, 232- jõust. 01.07.2009]

(5⁴) [Kehtetu -RT I 2009, 35, 232- jõust. 01.07.2009]

(5⁵) [Kehtetu -RT I 2009, 35, 232- jõust. 01.07.2009]

(5⁶) [Kehtetu -RT I 2009, 35, 232- jõust. 01.07.2009]

(5⁷) [Kehtetu -RT I 2009, 35, 232- jõust. 01.07.2009]

(5⁸) Riik ei kustuta õppelaenu või lõpetab õppelaenu kustutamise käesoleva paragrahvi lõike 5 alusel isikul, kelle suhtes kohaldatakse käesoleva seaduse § 21 lõikes 1 või § 28 lõigetes 9 või 10 sätestatud. [RT I 2009, 35, 232- jõust. 01.07.2009]

(6) Õppelaenu tagasimaksmise ja kustutamise tingimused ja korra kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega.

§ 19. Õppelaenu tagamine

(1) Õppelaenulepingust tulenevate laenusaaja kohustuste täitmise tagab vähemalt ühe Eesti kodaniku või Eestis pikaajalise elaniku elamisloa või alalise elamisõiguse alusel viibiva isiku käendus või hüpoteek Eestis asuvale kinnisvarale. [RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

(2) Riik tagab õppelaenulepingust tulenevate laenusaaja kohustuste täitmist käesolevas seaduses sätestatud alustel ja korras. [RT I 2006, 48, 359- jõust. 09.11.2006]

§ 20. Riigitagatise ulatus

(1) Riigi poolt krediitiasutusele laenusaaja kohustuste täitmiseks makstava summa maksimaalne suurus võrdub laenusaaja poolt võetud laenusumma ja intressidega, kuid ei või ületada õppelaenu võtmise aastate riigi tagatud õppelaenu maksimaalmäärade summat ning intresse.

(2) Riigi tagatud õppelaenu maksimaalmäära ühe laenutaotleja kohta ühes õppeaastas kehtestab Vabariigi Valitsus igal aastal hiljemalt 1. juuliks.

(3) Riigitagatise rakendumisel täidab riik õppelaenulepingust tulenevad laenusaaaja kohustused krediidiastutuse ees laenusumma tagasimaksmata osa ja tasumisele kuuluvate intresside sellises ulatuses, mis laenusaaaja tegelikult sai, kuid mitte üle käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud määra.

§ 21. Riigitagatise rakendumine krediidiastutuse taotlusel

(1) Kui laenusaaaja ei ole käesoleva seaduse §-s 18 määratud tähtaja jooksul asunud laenu tagasimaksmisele ning tema või tema käendajad või hüpoteegiga koormatud kinnisasja omanik või pandiga koormatud ehitise või selle mõttelise osa omanik (edaspidi *pantija*) ei täida õppelaenulepingust tulenevaid kohustusi, tekib krediidiastutusel õigus nõuda riigilt laenusaaaja või tema käendaja või pantija kohustuse täitmist laenule antud riigitagatise ulatuses.

(2) Kui riik on käesoleva paragrahvi lõikes 1 toodud ulatuses täitnud laenusaaaja kohustuse krediidiastutuse ees, tekib riigil nõudeõigus laenusaaaja ja tema käendajate või pantija suhtes kogu riigi poolt krediidiastutusele tasutud summa ulatuses.

(3) Riigi poolt krediidiastutusele tasutud summalt maksab laenusaaaja või tema käendaja või pantija, kui kokku on lepitud uues maksegraafikus, riigile käesoleva seaduse § 16 lõikes 5 toodud intressi riigi poolt krediidiastutusele tasutud laenusumma tagastamata jäägilt.
[RT I, 11.03.2015, 1- jõust. 01.10.2015]

(4) Laenusaaaja või tema käendaja või pantija põhjendatud taotlusel võib riik krediidiastutusele tasutud summa ja käesoleva paragrahvi lõikes 3 ettenähtud intressi sissenõudmisel leppida laenusaaaja, tema käendaja või pantijaga kokku ositi maksamises.

(5) Kui riigi tagatud õppelaenu väljastamisel või sissenõudmisel ei ole krediidiastutus järginud õppelaenu väljastamisele või sissenõudmisele käesolevas seaduses, selle alusel antud õigusaktides või riigi ja krediidiastutuste vahel sõlmitavas lepingus sätestatud tingimusi, on riigil õigus keelduda riigitagatise rakendamisest.

§ 22. Laenusaaaja kohustuste täitmise nõudest loobumine laenusaaaja surma, puuduva töövõime ja laenusaaaja lapsel raske või sügava puude tuvastamise korral

[RT I, 03.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(1) Laenusaaaja surma korral lõpevad krediidiastutuse õppelaenulepingust tulenevad nõuded riigitagatise ulatuses ning krediidiastutusel tekib õigus nõuda riigilt laenusaaaja kohustuse täitmist nimetatud ulatuses.

(2) Laenusaaajal puuduva töövõime tuvastamise korral loobub krediidiastutus õppelaenulepingust tulenevate ja enne laenusaaajal puuduva töövõime tuvastamist tekkinud kohustuste täitmise nõudmisest laenusaaajalt, tema käendajatelt või pantijatelt laenule antud riigitagatise ulatuses ning krediidiastutusel tekib õigus nõuda riigilt laenusaaaja kohustuste täitmist nimetatud ulatuses.

[RT I, 13.12.2014, 1- jõust. 01.07.2016 (jõustumine muudetud - RT I, 17.12.2015, 1)]

(3) Laenusaaaja lapsel raske või sügava puude tuvastamise korral loobub krediidiastutus õppelaenulepingust tulenevate ja enne laenusaaaja lapsel raske või sügava puude tuvastamist tekkinud kohustuste täitmise nõudmisest laenusaaajalt, tema käendajatelt või pantijatelt laenule antud riigitagatise ulatuses ning krediidiastutusel tekib õigus nõuda riigilt laenusaaaja kohustuste täitmist nimetatud ulatuses. Laenusaaaja kohustuste täitmise nõudest loobumist kohaldatakse raske või sügava puudega last pidevalt hooldava ühe vanema õppelaenu puhul.

[RT I, 03.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(4) Laenusaaaja surma, temal puuduva töövõime tuvastamise või laenusaaaja lapsel raske või sügava puude tuvastamise korral loobub riik käesoleva seaduse § 21 lõikes 2 sätestatud nõudeõigusest.

[RT I, 03.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

§ 23. Riigitagatise rakendumine

(1) Riigi poolt õppelaenulepingust tulenevate laenusaaaja kohustuste täitmiseks esitab krediidiastutus Rahandusministeeriumile või valdkonna eest vastutava ministri määratud asutusele vastavasisulise kirjaliku taotluse ühe kuu jooksul arvates päevast, kui krediidiastutus sai teada käesoleva seaduse § 21 lõikes 1 või § 22 lõikes 1 nimetatud asjaolust.

[RT I, 03.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(1¹) Riigi poolt õppelaenulepingust tulenevate laenusaaaja kohustuste täitmiseks käesoleva seaduse § 22 lõigete 2 ja 3 alusel esitab isik Sotsiaalkindlustusametile vastavasisulise kirjaliku taotluse. Taotluse esitamisel annab isik krediidiastutusele nõusoleku andmete edastamiseks Sotsiaalkindlustusametile.

[RT I, 03.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(1²) Isik võib esitada käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud taotluse Sotsiaalkindlustusametile krediidiastutuse kaudu.

[RT I, 03.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(1³) Riigitagatise rakendamisel käesoleva seaduse § 22 lõigetes 2 ja 3 sätestatud juhtudel kantakse taotlusele järgmised andmed:

- 1) nimi, sünniaeg ja sugu või isikukood, kontaktandmed;
- 2) õppelaenu väljastanud krediitiasutuse andmed.

[RT I, 03.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(1⁴) Riigitagatise rakendamisel käesoleva seaduse § 22 lõikes 3 sätestatud juhul kinnitab isik taotluses, et teine vanem on teadlik ja nõus, et õppelaenu kustutamist taotleb taotlust allkirjastav isik.

[RT I, 03.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(2) Riigitagatise rakendamisel käesoleva seaduse § 21 lõikes 1 sätestatud juhul lisab krediitiasutus taotlusele järgmised dokumendid:

- 1) õppelaenulepingu ja selle kõikide lisade ära kirjad;
- 2) käenduslepingu või pandilepingu ja selle kõikide lisade ära kirjad;
- 3) laenusaaajale õppelaenu laekumist kinnitava dokumendi;
- 4) krediitiasutuse poolt õppelaenulepingust tulenevate laenusaaaja kohustuste täitmise nõudmist kinnitavate dokumentide ära kirjad;
- 5) muud riigitagatise rakendamiseks vajalikud andmed.

(3) Riigitagatise rakendamisel käesoleva seaduse § 22 lõikes 1 sätestatud juhul lisab krediitiasutus taotlusele järgmised dokumendid:

[RT I, 03.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

- 1) õppelaenulepingu ja selle kõikide lisade ära kirjad;
- 2) riigitagatise rakendamise aluseks olevaid asjaolusid tõendavate dokumentide (surmatunnistus, kohtumäärus surnuks tunnistamise kohta jms) ära kirjad;

[RT I, 03.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

- 3) muud riigitagatise rakendamiseks vajalikud andmed.

(3¹) Riigitagatise rakendamisel käesoleva seaduse § 22 lõikes 2 või 3 sätestatud juhul edastab krediitiasutus Sotsiaalkindlustusametile järgmised andmed:

- 1) õppelaenulepingu ja selle kõikide lisade ära kirjad;
- 2) õppelaenu andmed: laenu taotlemise ja väljamaksmise kuupäev, laenusumma, laenujäak riigitagatise rakendamise taotlemise ajal;

- 3) teavitus, kui riigitagatis on rakendunud käesoleva seaduse § 21 lõike 1 alusel.

[RT I, 03.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(4) Rahandusministeeriumil või valdkonna eest vastutava ministri määratud asutusel on õigus krediitiasutuselt nõuda ka käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nimetatuta dokumentide esitamist, kui need võivad tõendada krediitiasutuse nõude aluseks olevaid asjaolusid.

[RT I, 03.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(5) Kui krediitiasutus on täitnud käesolevas seaduses riigitagatise rakendamiseks esitatud nõuded, makstakse laenusaaaja poolt võlgnetava laenusumma krediitiasutusele välja ühe kuu jooksul käesolevas paragrahvis sätestatud taotluse ja kõikide nõuetekohaste dokumentide esitamise päevast arvates.

[RT I, 03.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(6) Kui laenusaaaja kohustusele on rakendunud riigitagatis krediitiasutuse taotlusel vastavalt käesoleva seaduse § 21 lõikele 1, kuid isik esitab käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud taotluse Sotsiaalkindlustusametile, edastatakse isiku nõusolekul tema taotlus koos nõude aluseks olevate andmetega asjaomasele ametiasutusele.

[RT I, 03.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(7) Sotsiaalkindlustusamet ja Rahandusministeerium või valdkonna eest vastutava ministri määratud asutus säilitab riigitagatise rakendamisel saadud isikuandmeid kuni seitse aastat alates laenusaaaja, tema käendaja või pantija poolt kogu riigi poolt krediitiasutusele tasutud summa ning käesoleva seaduse § 21 lõikes 3 ettenähtud intressi maksmisest või riigi poolt krediitiasutusele laenusaaaja poolt võlgnetava laenusumma maksmisest § 22 lõigetes 1, 2 ja 3 sätestatud juhul. Pärast nimetatud tähtaja möödumist isikuandmed kustutatakse.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

§ 24. Riigitagatise korraldamine

(1) Käesoleva seaduse § 21 lõigetest 2 ja 4 tulenevates õigussuhetes esindab riiki valdkonna eest vastutava ministri määratud asutus ning käesoleva seaduse § 22 lõigetest 2 ja 3 tulenevates õigussuhetes esindab riiki Sotsiaalkindlustusamet.

[RT I, 03.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(2) Õppelaenu saamiseks õigustatud ja õppelaenu saanud isikute arvestust peab Haridus- ja Teadusministeerium. Ülikoolid, rakenduskõrgkoolid ja kutseõppeasutused, ühisõppekava korral ühisõppekava koostöölepingus kokku lepitud õppeasutus, edastavad andmed oma õpilaste, üliõpilaste, magistrandide ja doktorantide kohta Haridus- ja Teadusministeeriumile kaks korda aastas – 1. veebruariks ja 1. oktoobriks. [RT I 2008, 34, 208- jõust. 01.09.2008]

4. peatükk RIIKLIK JÄRELEVALVE

§ 25. Riiklik järelevalve [RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

Riiklikku järelevalvet õppetoetusteks eraldatud vahendite sihtotstarbelise ja õiguspärase kasutamise üle teostab Haridus- ja Teadusministeerium (edaspidi *korrakaitseorgan*).
[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 26. Riikliku järelevalve erimeetmed [RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

Korrakaitseorgan võib käesolevas seaduses sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada korrakaitseseaduse §-s 30 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitseseaduses sätestatud alusel ja korras.
[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 26¹. Sunniraha määr

Ettekirjutuse täitmata jätmise korral on asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras rakendatava sunniraha ülemmäär 640 eurot.
[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 27. Ettekirjutus [Kehtetu -RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

5. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 28. Seaduse kohaldamine

(1) Seaduses õppelaenu kohta sätestatud kohaldatakse õpilastele ja üliõpilastele, kes seaduse jõustumisel ei ole sõlminud õppelaenulepingut riigi tagatud õppelaenu saamiseks või kellel ei ole enam õigust saada riigi tagatud õppelaenu enne seaduse jõustumist sõlmitud õppelaenulepingu alusel.

(2) Enne 2003/04. õppeaastat kõrgharidustaseme õppesse vastuvõetud üliõpilaselt nõutakse täiskoormuse nõude asemel statsionaarses õppevormis õppimist.

(3) Enne 2004/05. õppeaastat kutsekeskhariduse omandamist alustanud õpilaselt nõutakse täiskoormuse nõude asemel päevases õppevormis õppimist.

(4) 2003. aastal eraldatakse õppeasutustele raha ja õppetoetused makstakse välja üksnes juhul, kui riigieelarvega eraldatakse selleks vahendeid.

(5) 2003. aasta detsembri eest määratud toetused makstakse välja 2004. aasta jaanuaris.

(6) Valdkonna eest vastutav minister kehtestab käesoleva seaduse § 13 lõikes 1 nimetatud määruse 2003. aastaks käesoleva seaduse jõustumise hetkeks.

(7) [Kehtetu -RT I 2009, 35, 232- jõust. 01.07.2009]

(8) Käesoleva seaduse § 14 lõikes 2 sätestatud täiendava toetuse fondi suuruse arvutamisel võetakse arvesse ka õppeasutusele vastavaks õppeaastaks esitatud riikliku koolitustellimuse alusel enne 2006. aasta 1. jaanuari moodustatud keskhariduse baasil kutsekeskhariduse koolituskohad.
[RT I 2007, 4, 17- jõust. 29.01.2007]

(9) Kuni 2009. aasta 1. juulini kehtinud § 18 lõikes 5¹ nimetatud isikule, kellele Sotsiaalkindlustusameti poolt on tehtud õppelaenu osalise kustutamise otsus enne 2009. aasta 1. juulit, jätkatakse õppelaenu kustutamist otsuses sätestatud tingimustel.
[RT I 2009, 35, 232- jõust. 01.07.2009]

(10) Kuni 2009. aasta 1. juulini kehtinud § 18 lõikes 5¹ nimetatud isiku õppelaenu osalise kustutamise taotlust, mis on krediitiasutusele esitatud enne 2009. aasta 1. juulit, menetletakse ja tema õppelaenu kustutatakse taotluse esitamise hetkel kehtinud korras.

[RT I 2009, 35, 232- jõust. 01.07.2009]

(11) Enne 2013. aasta 1. septembrit õppeasutusse vastu võetud õpilaselt nõutakse statsionaarses õppevormis õppimise asemel täiskoormusega õppimist.

[RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

(12) Käesoleva seaduse § 5 lõikes 1 nimetatud õigus taotleda põhitoetust viidatud sättes kehtestatud tingimustel laieneb ka õpilasele, kes õpib keskhariduse baasil, põhihariduse baasil, põhihariduse nõudeta kutseõppe õppekava või kutsekeskharidusõppe õppekava alusel.

[RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

(13) Käesoleva seaduse § 15 lõikes 1 nimetatud õigus saada õppelaenu viidatud sättes kehtestatud tingimustel laieneb ka õpilasele, kes õpib keskhariduse baasil kutseõppes täiskoormusega.

[RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

(14) Vajaduspõhist eritoetust on õigus taotleda alates 2013/14. õppeaastast õppeasutusse immatrikuleeritud üliõpilastel alates 2015. aasta 1. veebruarist.

[RT I, 04.12.2014, 4- jõust. 01.01.2015]

(15) 2014/15. õppeaastal kehtestab õppeasutus vajaduspõhise eritoetuse taotlemise, määramise ja maksmise tingimused ja korra 2015. aasta 1. veebruariks ja teeb selle üliõpilastele ning Haridus- ja Teadusministeeriumile teatavaks.

[RT I, 04.12.2014, 4- jõust. 01.01.2015]

(16) Kui isikul on kehtiv riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel tuvastatud 80–100-protsendiline püsiv töövõimetus, loetakse käesoleva seaduse § 5 lõike 2² punktis 1 ning § 22 lõiget 2 ja 4 sätestatud puuduva töövõime tingimus täidetuks.

[RT I, 17.12.2015, 1- jõust. 01.07.2016]

§ 29. Õppelaenu andmise korraldamise lepingute kehtivus

(1) Käesoleva seaduse jõustumisel jäävad riigi ja krediitiasutuste vahel sõlmitud õppelaenu andmise korraldamise lepingud kehtima ja neid kohaldatakse enne käesoleva seaduse jõustumist sõlmitud õppelaenulepingute alusel antud riigi tagatud õppelaenude korraldamisele.

(2) Riigi tagatud õppelaenude andmise korraldamiseks alates käesoleva seaduse jõustumisest viib valdkonna eest vastutav minister läbi õppelaenu andjate konkursi arvestusega, et uued õppelaenu andmise korraldamise lepingud käesoleva seaduse alusel riigi tagatud õppelaenude andmiseks oleks võimalik sõlmida hiljemalt 2004. aasta 1. septembril.

§ 30. Õppelaenulepingute kehtivus

(1) Isikud, kes on käesoleva seaduse jõustumise ajaks sõlminud õppelaenulepingu riigi tagatud õppelaenu saamiseks vastavalt Eesti Vabariigi haridusseadusele, saavad õppelaenu ja maksavad selle tagasi enne käesoleva seaduse jõustumist kehtinud tingimustel ja korras ning õppelaenulepinguga kehtestatud tingimustel ja korras kuni kogu laenusumma tagastamiseni.

[RT I 2009, 35, 232- jõust. 01.07.2009]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikute riigi tagatud õppelaenu tagasimaksmata osa kustutatakse kuni 2004. aasta 1. septembrini kehtinud Eesti Vabariigi haridusseaduse § 36¹ lõike 6 alusel, tingimusel et isik vastab õppelaenu kustutamise eeldustele ja esitab taotluse õppelaenu põhiosa kustutamiseks, kehtiva õppelaenulepingu koos selle kõikide lisadega ja dokumendi, mis tõendab laenusaja eksmatrikuleerimist seoses õppekava täitmisega täies mahus või õpingute lõpetamist seoses õppekava täitmisega täies mahus, enne 2009. aasta 1. juulit.

[RT I 2009, 35, 232- jõust. 01.07.2009]

§ 31. Riigitagatise rakendumine

Enne käesoleva seaduse jõustumist sõlmitud õppelaenulepingute alusel antud õppelaenudele rakendub riigitagatis enne käesoleva seaduse jõustumist kehtinud tingimustel ja korras.

§ 32.–§ 39.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 39¹. Doktoranditoetuse taotlemine, määramine ja maksmine 2005. aastal

(1) Käesoleva seaduse § 5 lõike 3 tingimustele vastaval doktorandil on õigus 2005. aastal taotleda doktoranditoetust lisaks septembrile ka veebruaris.

(2) Doktorandile, kes taotleb doktoranditoetust 2005. aasta veebruaris, määratakse doktoranditoetus viieks õppekuuks (veebruar, märts, aprill, mai ja juuni).

(3) Õppeasutus otsustab 2005. aasta veebruaris taotluse esitanud doktorandile doktoranditoetuse määramise hiljemalt 2005. aasta 10. märtsiks riigieelarves selleks otstarbeks ettenähtud ja õppeasutusele eraldatud vahendite piires.

(4) 2005. aasta veebruaris doktoranditoetust taotlenud isikule makstakse doktoranditoetust käesoleva seaduse §-s 10 sätestatud korras.

(5) Doktorandile, kellele on doktoranditoetus määratud enne 2005. aasta 1. jaanuari, makstakse doktoranditoetust doktoranditoetuse määramise hetkel kehtinud tingimustel (sealhulgas suuruses) ja korras kuni määratud doktoranditoetuse makseperioodi lõpuni, välja arvatud juhul, kui doktorandile määratakse doktoranditoetus 2005. aasta veebruaris toimunud taotlusvooru tulemusena.

(6) 2005. aasta septembris doktoranditoetust taotleva doktorandi doktoranditoetuse taotlemine, määramine ja maksmine toimub käesolevas seaduses sätestatud korras.
[RT I 2004, 89, 615- jõust. 01.01.2005]

§ 39². 2013. aastal eraldatavate õppetoetuste fondide arvestamine ja eraldamine

2013. aastal eraldatavate kõrgharidustaseme õppe õppetoetuste fondide arvestamisele ei kohaldata käesoleva seaduse §-s 14 sätestatud ning 2013. aasta õppetoetuste fondid arvestatakse ja eraldatakse õppeasutustele 2012. aasta mahus.

[RT I, 30.05.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

§ 40. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2003. aasta 1. septembril.

(2) Käesoleva seaduse §-d 15–24, § 28 lõige 1 ja §-d 29–32 jõustuvad 1. septembril 2004. a.

§ 41. Enne 2012. aasta 1. jaanuari ülikooli immatrikuleeritud doktorandile doktoranditoetuse taotlemine, määramine ja maksmine

(1) Enne 2012. aasta 1. jaanuari ülikooli immatrikuleeritud doktorandil on õigus taotleda doktoranditoetust, kui ta:

1) on Eesti kodanik või viib Eestis pikaajalise elaniku või tähtajalise elamisloa või alalise või tähtajalise elamisõiguse alusel;

2) õpib avalik-õiguslikus ülikoolis või eraülikoolis doktoriõppes täiskoormusega;
[RT I, 30.05.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

3) õpib riikliku koolitustellimuse alusel moodustatud õppekohal, kui riikliku koolitustellimuse lepingus ei ole kokku lepitud teisiti, või alates 2016/2017. õppeaastast õpib doktoriõppes ilma õppekulusid hüvitamata;
[RT I, 30.05.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

4) ei ole ületanud õppekava nominaalkestust;

5) on läbinud atesteerimise ülikooli nõukogu kehtestatud tingimustel ja korras või on esimese aasta doktorant.
[RT I, 30.05.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(2) Doktoranditoetuse saamiseks taotluse esitanud ja käesoleva paragrahvi lõike 1 tingimustele vastavate doktorantide kohta koostatakse õppekavati paremusjärjestus atesteerimise tulemustest või esimese aasta doktorantidel sisseastumisinõuete täitmisest lähtudes.

(3) Doktorandil on õigus taotleda doktoranditoetust septembrist alates 12 kalendrikuuks või juhul, kui tema õppekava nominaalkestus lõpeb kalendriaasta kestel, vastavaks arvuks õppekuudeks.

(4) Õppeasutus otsustab paremusjärjestusest lähtudes taotluse esitanud doktorandile doktoranditoetuse määramise hiljemalt 10. oktoobriks.

(5) Doktoranditoetust makstakse õppeasutuse kaudu igal kalendrikuul vastava kalendrikuu eest.

(6) Doktoranditoetuse maksmise lõpetamise ja tagasinõudmise, doktoranditoetuse suuruse kehtestamise ja doktoranditoetuse fondi ülikoolile eraldamise suhtes kohaldatakse vastavalt käesoleva seaduse § 11 lõiget 1, § 12 ja § 14 lõiget 3.

[RT I 2008, 34, 208- jõust. 01.09.2008]

§ 42. Enne 2013/14. õppeaastat immatrikuleeritud üliõpilase puhul kuni 2015/16. õppeaasta lõpuni õppetoetuse taotlemine, määramine ja maksmine ning õppeasutusele eraldatavad õppetoetuse fondid

(1) Enne 2013/14. õppeaastat immatrikuleeritud üliõpilase suhtes ei kohaldata vajaduspõhise õppetoetuse ja vajaduspõhise eritoetuse taotlemist ja saamist käsitlevaid sätteid kuni 2015/16. õppeaasta lõpuni.
[RT I, 04.12.2014, 4- jõust. 01.01.2015]

(2) Enne 2013/14. õppeaastat immatrikuleeritud üliõpilasel, välja arvatud doktorandil, on õigus kuni 2015/16. õppeaasta lõpuni taotleda:

- 1) põhitoetust, kui ta on Eesti kodanik või viibib Eestis pikaajalise elaniku elamisloa või tähtajalise elamisloa või alalise või tähtajalise elamisõiguse alusel ja õpib täiskoormusega ega ole ületanud õppekava nominaalkestust;
- 2) täiendavat toetust, kui ta vastab käesoleva lõike punktis 1 nimetatud põhitoetuse saamise nõuetele ja tema elukoht Eesti rahvastikuregistri andmetel asub väljaspool seda omavalitsusüksust ja sellega piirnevaid omavalitsusi, kus asub õppeasutus.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud õppetoetusi on õigus taotleda viieks õppekuuks kaks korda õppeaastas – septembris (septembriks, oktoobriks, novembriks, detsembriks ja jaanuariks) ja veebruaris (veebruariks, märtsiks, aprilliks, maiks ja juuniks).

(4) 2013/14., 2014/15. ja 2015/16. õppeaastal eraldatakse õppeasutusele enne 2013/14. õppeaastat immatrikuleeritud üliõpilastele, välja arvatud doktorantidele, õppetoetuse maksmiseks:

- 1) põhitoetuse fond, mille suurus ühe õppekuu kohta saadakse põhitoetuse suuruse korrutamisel fondi eraldamisele eelnenud õppeaastal täiskoormusega õppinud üliõpilaste, välja arvatud doktorantide arvuga ja põhitoetuse fondi koefitsiendiga;
- 2) täiendava toetuse fond, mille suurus ühe õppekuu kohta saadakse täiendava toetuse suuruse korrutamisel fondi eraldamisele eelnenud õppeaastal täiskoormusega õppinud üliõpilaste, välja arvatud doktorantide arvuga ja täiendava toetuse fondi koefitsiendiga.

(5) Enne 2013/14. õppeaastat immatrikuleeritud üliõpilase, välja arvatud doktorandi põhitoetuse ja täiendava toetuse suuruse kehtestamisel, taotlemisel, määramisel, maksmisel, maksmise lõpetamisel ja tagasinõudmisel ning põhitoetuse ja täiendava toetuse fondi eraldamisel õppeasutusele ning eritoetuse fondi moodustamisel ja sellest toetuse taotlemisel kohaldatakse käesoleva seaduse § 5 lõigetes 4–6 ja 8, §-des 6–8, § 10 lõigetes 1–3, § 11 lõigetes 1 ja 2, § 12 lõikes 1, §-s 13 ning § 14 lõigetes 4 ja 5 sätestatud.

(6) Enne 2013/14. õppeaastat immatrikuleeritud üliõpilase, välja arvatud doktorandi põhitoetuse ja täiendava toetuse taotlemise, määramise ja maksmise kohta sätestatud kohaldatakse ka ühisõppekava suhtes, kusjuures õppeasutuse ülesandeid täidab oma pädevuse kohaselt ühisõppekava koostöölepingus kokku lepitud õppeasutus.
[RT I, 22.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 43. Enne 2022/23. õppeaastat immatrikuleeritud doktorandile doktoranditoetuse maksmine ja selle tagasinõudmine

(1) Doktorandile, kes immatrikuleeriti enne 2022/23. õppeaastat ja kellel on õigus saada doktoranditoetust, makstakse seda kuni nominaalse õppeaja lõpuni.

(2) Doktoranditoetuse maksmise kulud kaetakse ülikoolile kõrgharidustaseme õppe läbiviimiseks eraldatavate vahendite arvel.

(3) Õppeasutusel on õigus nõuda käesoleva seaduse § 11 lõikes 1 nimetatud tingimustel doktoranditoetus tagasi.
[RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

§ 44. Enne 2022/23. õppeaastat sõlmitud õppelaenulepingud, õppelaenu tagasimaksmine, õppelaenu tagamine ja riigitagatis

(1) Laenusaja, kellel on kehtiv õppelaenuleping sõlmitud enne 2022/23. õppeaasta algust, võib krediitiasutuselt taotleda õppelaenulepingu muutmist või lepingu lõpetamist poolte kokkuleppel vastavalt seaduses toodud tingimustele.

(2) Laenusaja ja krediitiasutus võivad riigi tagatud õppelaenu intressimäära muutmises kokku leppida.
[RT I, 15.03.2022, 1- jõust. 01.08.2022]

¹ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, 30.04.2004, lk 0077–0123).